

U S T A W A

z dnia 4 kwietnia 1920 roku

o przywróceniu praw, utraconych wskutek przestępstw politycznych i wojskowych.

Art. 1. Obywatelom polskim, skazanym przez sądy b. państw zaborczych za:

- 1) przestępstwa, określone w kodeksach wojskowych, naruszające obowiązki stanu wojskowego, z wyjątkiem popełnionych z pobudek zysku;
- 2) czyny, popełnione z pobudek politycznych, skierowane bezpośrednio lub pośrednio przeciw całości lub bezpieczeństwu tychże państw, przeciw ich panującym, wojskom, władzom i urządzeniom, przeciw ówczesnemu ustrojowi państwowemu lub społecznemu;
- 3) namawianie, pomoc i ukrywanie sprawcy tego rodzaju czynów (p. 1, 2) lub dopomaganie mu do ucieczki

przywraca się, prócz uchylecia kary, wszelkie prawa (w szczególności prawa majątkowe), których utrata lub ograniczenie wynikły z mocy samej ustawy lub orzeczenia sądu karnego; tak, jakby skazanie nigdy nie nastąpiło; co do urzędów, przywróconą jest zdolność piastowania tychże.

Wyjęte są czyny, których pobudką była nienawiść do narodu polskiego.

Przywrócenie praw skuteczne jest również na korzyść osób, które swe prawa od skazanego wywodzą.

Art. 2. Obywatelom polskim, którzy dopuścili się zbiegostwa z szeregów armji b. monarchji austro-węgierskiej, choćby za czyn ten nie byli skazani (art. 1), przywraca się w zakresie praw prywatnych zdolność nabywania i rozporządzania swemi prawami tak, jakby zbiegostwo nie nastąpiło.

W szczególności rozporządzenia ostatniej woli, które z powodu takiego zbiegostwa straciły moc prawną lub nie mogły być ważne zdziałane, nie są z tego powodu nieważne.

Art. 3. Obowiązany do zwrotu majątku jest ten, kto po skazanym majątek uzyskał, tudzież dalszy nabywca tegoż tytułem spadku lub darowizny.

W wypadku, przewidzianym w art. 2, obowiązany do zwrotu majątku jest ten, kto w miejsce zbiega wojskowego lub wbrew jego rozporządzeniu ostatniej woli majątek uzyskał, tudzież dalszy nabywca tegoż tytułem spadku lub darowizny.

Majątek należy zwrócić w stanie, w jakim on znajduje się w czasie, kiedy zwrotu zażądano, wraz z pożytkami, znajdującymi się w tymże czasie w majątku zobowiązanego. Za majątek i pożytki, które przestały być jego własnością, obowiązany do zwrotu odpowiada do wysokości ówczesnej wartości, o ile ona znajduje się w jego majątku w chwili zażądania zwrotu.

Art. 4. Obowiązek zwrotu (art. 3 ust. 1, 2) odnosi się jedynie do majątku, utraconego w ciągu ostatnich lat 30, licząc wstecz od czasu, kiedy zwrotu na podstawie ustawy niniejszej zażądano.

Art. 5. Uchylone są w b. dzielnicy austriackiej:

- 1) rozporządzenie cesarskie z 9 czerwca 1915 r. (Dz. U. P. № 156) o odpowiedzialności za szkody, wyrządzone działaniem zdraźnikiem, popełnionem w czasie wojny;
- 2) rozporządzenie cesarskie z 24 grudnia 1915 r. (Dz. U. P. № 394) o utracie advokatury z powodu opuszczenia obszaru państwowego w czasie wojny;
- 3) rozporządzenie cesarskie z 15 września 1916 r. (Dz. U. P. № 309) o utracie publicznych uprawnień, upoważnień, stanowisk i praw z powodu opuszczenia obszaru państwa w czasie wojny.

Prawa, utracone z mocy powyższych rozporządzeń, są przywrócone; co do urzędów przywrócona jest zdolność piastowania tychże.

Art. 6. O ile w art. 3 inaczej nie postanowiono, prawa osób trzecich pozostają nienaruszone bez względu na to, czy chodzi o prawa prywatne, czy publiczne.

Art. 7. Osoby, których prawa z mocy niniejszej ustawy są przywrócone, uważane będą jako sędownie nieposzlakowane. Na zapytanie sądu lub innej władzy osoby te nie są obowiązane do wyjawiania skazania za czyny, objęte działaniem niniejszej ustawy.

Przywrócenie praw należy uwidocznić w aktach sądowych, o ile one są dostępne, tudzież w rejestrach władz, posiadających dane o ukaraniu sądowym. W żadnych aktach urzędowych, a w szczególności kartach karnych i świadectwach urzędowych nie wolno czynić wzmianki o skazaniu za czyny, względem których nastąpiło przywrócenie praw z mocy ustawy niniejszej.

Art. 8. Sąd orzeknie, czy dany czyn należy do wymienionych w art. 1, a przy zbiegu przestępstw postanowi, w jakim rozmiarze kara, jeszcze nie odbyta, winna być złagodzona.

Orzeczenie nastąpi na wniosek skazanego, jego małżonka, krewnych wstępnych lub zstępnych, osób, wymienionych w ostatnim ustępie art. 1, opiekuna, kuratora lub prokuratora.

Wniosek uczyniony być może także po wykonaniu kary i po śmierci skazanego.

Art. 9. Jeśli wyrok wydał sąd cywilny jednego z państw zaborczych, właściwym będzie ten sąd okręgowy polski, który wstąpił w miejsce sądu wyrokującego, w innych wypadkach sąd okręgowy miejsca zamieszkania lub pobytu skazanego, a gdyby właściwość sądu polskiego w ten sposób nie dała się ustalić, sąd okręgowy w Warszawie.

Art. 10. Do postępowania stosować należy w b. dzielnicy rosyjskiej odpowiednie przepisy art. 975²—975⁹ u. p. k.

W b. dzielnicy austriackiej i pruskiej orzeczenie nastąpi na posiedzeniu niejawnem w formie uchwały po wysłuchaniu prokuratora. Od uchwały przysługuje prokuratorowi i stronom interesowanym zażalenie w ciągu dni czterech do sądu bezpośrednio przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie. W wypadkach wątpliwych wstrzymać należy wykonanie kary aż do prawomocności decyzji (uchwały).

Art. 11. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia; wykonanie jej należy do Ministra Sprawiedliwości, zaś w b. dzielnicy pruskiej do Ministra b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Marszałek:

Trąpczyński

Prezydent Ministrów:

L. Skulski

Minister Sprawiedliwości:

Jan Hebdzyński

Minister b. Dzielnicy Pruskiej:

w z. Adam Poszwiński